KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 8.1.2008
COM(2008) 865 konč.

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o različnih sistemih vzreje kokoši nesnic v skladu z Direktivo 1999/74/ES

{SEC(2007) 1750}

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o različnih sistemih vzreje kokoši nesnic v skladu z Direktivo 1999/74/ES

(Besedilo velja za EGP)

1. OZADJE

Direktiva Sveta 1999/74/ES z dne 19. julija 1999 določa minimalne standarde za zaščito kokoši nesnic[1] in oblikuje določbe, ki se uporabljajo za neizpopolnjene in izpopolnjene sisteme baterijske reje ter alternativne (nebaterijske) sisteme.

Direktiva določa, da bo vzreja kokoši nesnic v neizpopolnjenih sistemih baterijske reje prepovedana s 1. januarjem 2012. V skladu z Direktivo je Komisija pooblaščena, da predloži Svetu poročilo, ki temelji na znanstvenem mnenju o različnih sistemih vzreje kokoši nesnic ob upoštevanju patoloških, zootehničnih, fizioloških in etoloških vidikov ter vplivov na okolje in zdravje. Poročilo mora temeljiti tudi na študiji socio-ekonomskih posledic različnih sistemov vzreje in njihovega vpliva na gospodarske partnerje Skupnosti[2]. Direktivo dopolnjuje zakonodaja o registracijah gospodarstev, ki gojijo kokoši nesnice[3], označevanju jajc[4] ter varnosti živil[5].

Zaščita in dobro počutje živali imata v politikah Skupnosti zelo pomembni vlogi. Protokol o zaščiti in dobrem počutju živali, ki je bil z amsterdamsko pogodbo priložen k Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, navaja, da Skupnost pri oblikovanju in izvajanju politik Skupnosti na področju kmetijstva, prometa, notranjega trga in raziskav v celoti upošteva zahteve po dobrem počutju živali. Osnovni cilji in glavna področja ukrepanja, ki so bila opredeljeni v akcijskem načrtu Skupnosti za zaščito in dobro počutje živali[6], sprejetem leta 2006, so prav tako upoštevani v tem sporočilu.

---

1 UL L 203, 3.8.1999, str. 53.

2 Vse študije in dokumenti o stališčih, ki so bili uporabljeni v tem sporočilu, so našteti v delovnem dokumentu Komisije št. SEC(2007) 1750. Vsi dokumenti, na katere se sklicuje navedeni dokumenti, so citirani v izvirnem jeziku.

3 Direktiva Komisije 2002/4/ES o registraciji gospodarstev, ki gojijo kokoši nesnice, v skladu z Direktivo Sveta 1999/74/ES (UL L 30, 31.1.2002, str. 44).

4 Uredba Sveta (ES) št. 1028/2006 o tržnih standardih za jajca (UL L 186, 7.7.2006, str. 1) in Uredba Komisije št. 557/2006 o podrobnih pravilih za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1028/2006 o tržnih standardih za jajca (UL L 132, 24.5.2007, str. 5).

5 Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 852/2004 o higieni živil (UL L 139, 30.4.2004, str. 1) in Uredba (ES) št. 853/2004 Evropskega parlamenta in Sveta o posebnih higienskih pravilih za živila živalskega izvora (UL L 139, 30.4.2004, str. 55).

6 COM(2006) 13 konč.

2. RAZLIČNI SISTEMI VZREJE KOKOŠI NESNIC

2.1. Patološki, zootehnični, fiziološki in etološki vidiki

Evropska agencija za varnost hrane („Agencija“) je novembra 2004 na zahtevo Komisije izdala znanstveno poročilo in mnenje o vplivu različnih sistemov vzreje kokoši nesnic[7] na njihovo dobro počutje, ki je potrdilo, da so zdravje živali in vedenjski vidiki zelo pomembni za dobro počutje živali. Glede *zdravja živali* je bilo v mnenju poudarjeno, da se lahko nalezljive bolezni pojavijo v vsakem sistemu vzreje, vendar se njihovo pojavljanje razlikuje med sistemi. Pri prostih sistemih vzreje predstavlja tveganje stik z divjadjo, pri zaprtih sistemih pa sta pomembna dejavnika tveganja za zdravje pogostejši medsebojni stik zaradi večje gostote naseljenosti in okolje, v katerem je gostota povzročiteljev bolezni verjetno večja. Na splošno se lahko sklene, da dejavniki okolja, sistemi upravljanja in higienski ukrepi vplivajo na izpostavljenost povzročiteljem okužb in posledice, ki iz tega izhajajo.

Znanstveniki so sprejeli naslednje ugotovitve glede glavnih vidikov, ki bi lahko vplivali na *dobro počutje in zdravje kokoši nesnic* v zvezi s pogoji vzreje:

– Kljuvanje, ki povzroča poškodbe, predstavlja resen problem in lahko povzroči obsežne poškodbe tkiva, kanibalizem in umrljivost. Kljuvanje se zmanjša s povečanjem kakovosti načinov vzreje, kot je na primer pri ekstenzivnih sistemih, in ko so upravljavci bolj izurjeni ter izobraženi glede dejavnikov tveganja. Znanstveniki so negativno ocenili krajšanje kljunov kot ukrep nadzora nad kljuvanjem, ki povzroča poškodbe, saj povzroča bolečino.

– Kanibalizem je nepredvidljiva težava, ki jo je težko nadzorovati in je pogosto vzrok visoke umrljivosti. Pri alternativnih sistemih[8], zlasti pri kokoših s celimi kljuni, povzroča hujše posledice.

– Pri kokoših v izpopolnjenih sistemih baterijske reje in alternativnih sistemih so zlomi kosti redkejši in kosti so bistveno močnejše kot pri kokoših v neizpopolnjenih sistemih baterijske reje.

– Poškodbe nog in deformacije prsničnega grebena se pojavljajo predvsem zaradi neustrezne oblike gredi.

– Zadnje študije[9] so pokazale, da je stopnja umrljivosti nižja pri uporabi najbolj razvitih sistemov izpopolnjene baterijske reje ali alternativnih sistemov.

---

7 Mnenje znanstvenega sveta za zaščito in zdravje živali na zahtevo Komisije glede vplivov različnih sistemov vzreje kokoši nesnic na njihovo dobro počutje.

8 Sistemi nebaterijske reje, kakor so opredeljeni v poglavju I Direktive 1999/74/ES.

9 LayWel, workpackage 3, str. 58.

Glede *pomembnih oblik vedenja* živali je Agencija v svojem mnenju sklenila, da kokoši rajši nesejo jajca na mestih za gnezdenje, zlasti v zaprtih gnezdih in narejenih iz že oblikovanega substrata ali substrata, ki ga je možno oblikovati. Zato je treba v sistemih vzreje zagotoviti primerna in ustrezno razporejena gnezda. Pitje, krmljenje, brskanje za hrano in verjetno valjanje v prahu so tudi oblike vedenja, ki so zelo pomembne, počivanje in sedenje na gredah pa sta pomembna za dobro počutje kokoši in vsem kokošim bi moralo biti omogočeno, da lahko kadar koli sedijo na gredah. Zlasti je pomembno sedenje na dvignjenih gredah ponoči in druge oblike gibanja, kot sta brskanje za hrano in valjanje v prahu. Če kokošim niso omogočene te oblike vedenja, lahko to povzroča hudo frustracijo, stradanje ali poškodbe živali, kar škodi njihovemu zdravju in dobremu počutju.

Manjša gostota naseljenosti, ki se uporablja pri izpopolnjenih sistemih baterijske reje, je dokazano učinkovita pri odpravljanju teh težav. Vendar je kokošim v izpopolnjenih sistemih baterijske reje še vedno omogočenih manj različnih oblik vedenja kot kokošim v alternativnih sistemih.

2.2. Vidiki varstva javnega zdravja in okolja

Mnenje in poročilo Agencije sta vsebovala posebno poglavje o posledicah različnih sistemov vzreje na varnost živil (mikrobiološko in kemično tveganje).

Na podlagi zadnjih raziskav ni mogoče skleniti, da je treba enega od obstoječih sistemov vzreje ukiniti zaradi tveganja za javno zdravje.

Študija glede vpliva vzreje kokoši na varstvo okolja, ki je bila opravljena za Komisijo in se je zaključila leta 2005, je pokazala, da je imela širitev vseh intenzivnih sistemov proizvodnje jajc bistveno negativen vpliv na kakovost vode, zraka in pokrajine[10]. Vendar postaja vse bolj očitno, da bo treba v prihodnje pri nadaljnjem razvoju sistemov vzreje kokoši nesnic upoštevati vse vidike v zvezi s trajnostjo[11].

2.3. Raziskovalni projekti s tega področja, ki jih financira Skupnost

Skupnost je sofinancirala raziskovalni projekt o vplivih sprememb sistemov vzreje kokoši nesnic na dobro počutje („Welfare implications of changes in production systems for laying hens, LayWel[12]“), katerega cilj je bil optimizirati sisteme vzreje kokoši nesnic, zlasti izpopolnjenih sistemov baterijske reje. Projekt, ki se je zaključil leta 2006, je potrdil, da se pri neizpopolnjenih sistemih baterijske reje pojavljajo svojstvene težave glede dobrega počutja živali. Prav tako je bilo ugotovljeno, da alternativni sistemi omogočajo, da se kokošim nesnicam zagotovi zadovoljivo dobro počutje, čeprav so potrebne še nadaljnje raziskave, vendar v oceno niso bili vključeni neizpopolnjeni sistemi baterijske reje. Stopnje smrtnosti se bistveno razlikujejo med različnimi velikostmi skupin, oblikami sistemov, genotipi ter med kokošmi s

---

10 http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/pig_poultry_egg/eggsum_en.pdf.

11 Prenovljena strategija trajnostnega razvoja EU, http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf.

12 http://www.laywel.eu/

skrajšanimi in neskrajšanimi kljuni. Študija je poudarila, da je lahko umrljivost nižja v izpopolnjenih sistemih baterijske reje.

Sklep projekta „EGGDEFENCE[13]“ je bil, da sistemi vzreje kot eden od možnih virov okužbe niso vplivali na okužbo jajc s salmonelo. Zato so bili v zvezi s temi vprašanji vzpostavljeni nadaljnji raziskovalni projekti, ki že potekajo. Projekt „SAFEHOUSE[14]“ bo ocenil epidemiologijo okužbe jajc in kolonizacijo kokoši nesnic s salmonelo in drugimi povzročitelji bolezni pri živalih v zvezi s pogoji vzreje in izvedel študije ocen tveganj, s katerimi bo opisal in razvrstil tveganja za potrošnike jajc. Medtem bo dopolnilni projekt RESCAPE[15] izvedel multidisciplinarno strategijo glede kokoši (vzreja) in jajc (obrambni mehanizmi, dekontaminacija, razvrščanje) za zmanjšanje tveganja, da bi jajca, ki so neprimerna za človeško prehrano, vstopila v prehranjevalno verigo.

Projekt kakovosti dobrega počutja[16] pa raziskuje možnost vključitve zahtev dobrega počutja živali v verigo kakovosti živil. Razvoj kazalnikov dobrega počutja živali in njihova uporaba pri spremljanju pogojev v zvezi z dobrim počutjem sta odgovorila na zahteve potrošnikov po zanesljivih in preglednih informacijah o uporabljenih standardih dobrega počutja živali. Cilj projekta je povečati konkurenčnost izdelkov, ki prihajajo iz gospodarstev, ki upoštevajo dobro počutje živali.

2.4. Socio-ekonomske posledice in njihovi vplivi na gospodarske partnerje Skupnosti

Komisija je financirala neodvisno študijo o socio-ekonomskih posledicah različnih sistemov vzreje kokoši nesnic[17] (študija podjetja Agra CEAS). Študija ocenjuje, kako izvajanje zahtev za dobro počutje živali vpliva na stroške proizvodnje in konkurenčnost proizvajalcev EU, kakšen bi bil položaj v EU po prepovedi neizpopolnjenih sistemov baterijske reje ter kako bi različne možne spremembe v prihodnosti lahko vplivale na evropski trg jajc. Upoštevali so se tudi dodatni podatki o socio-ekonomskih posledicah Direktive 1999/74/ES (glej prilogo).

Opozoriti je treba, da so bili do danes na voljo le skromni podatki glede izpopolnjenih sistemov baterijske reje. Na podlagi študije podjetja Agra CEAS se stroški proizvodnje v EU, tako variabilni kot fiksni, povečajo sorazmerno z višjimi standardi dobrega počutja živali. Študija, ki so jo naročili predstavniki industrije, pa navaja, da bi se lahko stroški proizvodnje v primerjavi z neizpopolnjenimi sistemi baterijske reje povečali za 10 %[18].

---

13 http://ec.europa.eu/research/agriculture/projects/qlrt_2000_01606_en.htm

14 http://www.safehouse-project.eu/index.php?rub=Egg_contaminating_zoonotic_pathogens. Triletni projekt se je začel 1. oktobra 2006.

15 http://www.rescape-project.eu. Triletni projekt se je začel 1. oktobra 2006.

16 http://www.welfarequality.net.

17 „Študija o socio-ekonomskih posledicah različnih sistemov vzreje kokoši nesnic“, končno poročilo je Evropski komisiji predložilo podjetje Agra CEAS Consulting Ltd., posodobljena različica 2005.

18 „Vpliv Direktive Sveta 1999/74/ES „zaščita kokoši nesnic“ na konkurenčnost industrije EU za proizvodnjo, predelavo in distribucijo jajc in jajčnih izdelkov“ str. 21.

Vendar so dodatni stroški proizvodnje za eno jajce v talni reji v primerjavi z neizpopolnjenim sistemom baterijske reje ocenjeni na 1,3 centa, v prostem sistemu vzreje v primerjavi z neizpopolnjenim sistemom baterijske reje pa na 2,6 centa[19]. Ob upoštevanju, da povprečni stroški proizvodnje za eno jajce v neizpopolnjenem sistemu baterijske reje trenutno znašajo približno 9 centov, bi se stroški proizvodnje za eno jajce v izpopolnjenem sistemu baterijske reje lahko povečali za manj kot 1 cent.

Na podlagi študije podjetja Agra CEAS je bruto trgovska marža proizvajalcev za kilogram jajc najvišja pri prostih sistemih vzreje ter višja pri talni reji kot pri neizpopolnjenih sistemih baterijske reje. Pri prostih sistemih vzreje so bruto trgovske marže proizvajalcev dvakrat višje kot pri neizpopolnjenih sistemih baterijske reje, v ekoloških sistemih vzreje pa niso tako visoke kot v prostih sistemih vzreje. Ocena bruto trgovskih marž je pokazala, da se lahko celotna proizvodnja na farmo celo zniža, čeprav se marže z višjimi standardi dobrega počutja živali višajo.

Odprava tarif in nižji prevozni stroški so ublažili nekatere obremenitve za današnje proizvajalce EU[20]. Bližina proizvajalcev EU do trga je predvsem pomembna za trg jajc v lupinah. Zaradi omejenega roka trajanja jajc v lupinah se iz tretjih držav uvažajo predvsem predelana jajca (sušena in utekočinjena), za katere je treba priznati konkurenčno razliko.

2.5. Odnos potrošnikov do dobrega počutja kokoši nesnic

Leta 2005 in 2006 sta bili v EU izvedeni raziskavi EUROBAROMETER o odnosu potrošnikov do dobrega počutja živali[21]. Ugotovili sta, da je dobro počutje živali vprašanje, ki ga po pomembnosti državljani uvrščajo visoko, saj je prejelo povprečno oceno 8 od 10. Po ocenah državljanov je zlasti pri perutnini (kokoši nesnice in pitovni piščanci) pomembno ukrepati v zvezi z dobrim počutjem živali. Da je treba izboljšati počutje kokoši nesnic, je menilo 44 % potrošnikov, pitovnih piščancev 42 %, prašičev pa 28 %. Pomembno je, da je 58 % anketirancev ocenilo, da je počutje kokoši slabo. Podatki kažejo, da se potrošniki EU večinoma zavedajo, da lahko vplivajo na standarde dobrega počutja živali z izbiro nakupa. Vendar se zdi, da potrošniki niso v celoti zadovoljni z obstoječimi sistemi označevanja, vključno s tistimi za jajca.

Dejanski nakupovalni vzorec po celi EU kaže tudi, da se potrošniki zavedajo različnih sistemov vzreje kokoši nesnic in so pozorni na sistem vzreje, ki je naveden na oznaki. 16 % anketirancev je odgovorilo, da večinoma kupujejo jajca kokoši iz baterijske reje, 10 % jih kupuje jajca kokoši iz zaprtih alternativnih sistemov, 38 % jih kupuje jajca kokoši iz prostih sistemov vzreje, 18 % anketirancev je priznalo, da niso pozorni na sistem vzreje, 8 % pa jih sploh ne kupuje jajc.

---

19 Sočutje v Svetovnem kmetijstvu na podlagi študije Komisije o socio-gospodarskem vplivu, glej „Alternative neizpopolnjenemu sistemu baterijske reje za vzrejo kokoši nesnic v Evropski uniji“ str. 27.

20 Glej „Vpliv Direktive Sveta 1999/74/ES „zaščita kokoši nesnic“ na konkurenčnost industrije EU za proizvodnjo, predelavo in distribucijo jajc in jajčnih izdelkov“ str. 21.

21 „Odnos potrošnikov do dobrega počutja rejnih živali“ in „Odnos državljanov EU do dobrega počutja živali“, glej prilogo „Študije“.

Večina državljanov EU (57 %) je odgovorila, da so pripravljeni plačati več za jajca kokoši iz sistema vzreje, ki upošteva dobro počutje živali. 25 % anketirancev je odgovorilo, da so pripravljeni plačati 5 % več, 21 % jih je pripravljeno plačati 10 % več, 7 % jih je pripravljeno plačati 25 % več, 4 % pa jih je pripravljeno plačati celo več kot 25 % več.

Rezultati raziskav EUROBAROMETER temeljijo na podatki o razvoju alternativnih sistemov. Kot je bilo ugotovljeno v študiji podjetja Agra CEAS se je delež jat kokoši nesnic v EU, ki so gojene v nebaterijskih sistemih reje, med letoma 1993 in 2003 povečal od 3,56 % na 11,93 %.

Nadaljnja ocena interesov potrošnikov poteka v okviru projekta kakovosti dobrega počutja[22].

2.6. Registracija gospodarstev in označevanje jajc

Kakor je predvideno v Direktivi 1999/74/ES, morajo države članice v skladu z Direktivo Komisije 2002/4/EC registrirati vsa gospodarstva za proizvodnjo jajc in jim dodeliti oznako, ki navaja način vzreje, državo članico in registracijsko številko. V skladu s tržnimi standardi za jajca[23] se ta oznaka odtisne na jajca razreda A. Sistem vzreje pa se na embalaži označi na jasno viden in lahko berljiv način ter v skladu z opredeljenimi izrazi. Sistemi vzreje so opredeljeni v Direktivi 1999/74/ES, za jajca kokoši iz prostih sistemov vzreje pa obstajajo še dodatne zahteve.

Na splošno se na jajca razreda A, uvožena iz tretjih držav, odtisne ISO oznaka države izvora, pred katero se odtisne oznaka „ni po standardih ES“, če Komisija ni ugotovila, da so standardi tretje države enakovredni s standardi ES.

Sedanji sistem označevanja jajc ne predvideva obveznega razlikovanja med jajci iz neizpopolnjenih in izpopolnjenih sistemov baterijske reje. Dovoljeno je prostovoljno dodati navedbo, da je bilo jajce proizvedeno v izpopolnjenem sistemu baterijske reje.

Organizacije kmetov, organizacije za dobro počutje živali in prodajalci na drobno so v številnih državah članicah razvili številne sisteme označevanja, ki navajajo, da so jajca iz sistemov, ki upoštevajo dobro počutje živali. Vidnost oznak in učinek na trg se še preučujeta[24].

2.7. Pomen Skupne kmetijske politike (SKP) za vzrejo kokoši

V politiki razvoja podeželja so predvideni ukrepi za izboljšanje dobrega počutja živali[25]. Države članice lahko za izboljšanje dobrega počutja živali, ki ga sicer sofinancira Skupnost, odobrijo naložbe v kmetijska gospodarstva ali podjetja za predelavo in trženje kmetijskih izdelkov.

---

22 http://www.welfarequality.net.

23 Uredba Sveta (ES) št. 1028/2006 in Uredba Komisije (ES) št. 557/2007.

24 Glej na primer Poročila o kakovosti dobrega počutja št. 3.

25 Uredba Sveta (ES) št. 1698/2005 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) (UL L 277, 21.10.2005, str. 1).

2.8. Izvajanje in uveljavljanje Direktive 1999/74/ES

Večina držav članic je pravilno prenesla Direktivo 1999/74/ES. Vendar so do danes proizvajalci v večini držav članic zelo malo napredovali pri uvajanju izpopolnjenih sistemov baterijske reje ali preusmerjanju v alternativne sisteme. Komisija je seznanjena, da veliki prodajalci na drobno v številnih državah članicah razvijajo strategije za trženje jajc, proizvedenih v alternativnih sistemih.

Urad za prehrano in veterinarstvo je leta 2005 objavil poročilo o misijah, ki so bile opravljene leta 2004 v zvezi s farmami kokoši nesnic. Te misije so ugotovile, da so v nekaterih državah članicah še vedno težave pri izvajanju zadevne direktive. Vsaka zadevna država članica je nato Komisiji posredovala akcijski načrt, kako bo ta vprašanja v prihodnje obravnavala. Službe Komisije pa so uvedle nadaljnje ukrepe spremljanja na področjih, kjer se neskladnost ne obravnava na zadovoljiv način.

3. SKLEPI

Dobro počutje živali je temeljna vrednota za državljane EU, ki so zaskrbljeni glede dobrega počutja gojene perutnine, zlasti kokoši nesnic. Države članice so z Direktivo 1999/74/ES določile minimalne standarde za zaščito kokoši nesnic ter postopno izvajanje nekaterih določb do leta 2012 ob upoštevanju vplivov ukrepov na gospodarstvo.

Študije so pokazale, da se lahko težave v zvezi z dobrim počutjem živali, ki se pojavljajo v *alternativnih sistemih*, zmanjšajo na najmanjšo možno raven ali celo odpravijo z ustreznim upravljanjem ali primerno obliko. Počutje živali je v *izpopolnjenih sistemih baterijske reje* boljše kot v neizpopolnjenih sistemih in zdi se, da je njihova nadaljnja optimizacija v prihodnosti možna. Nasprotno pa povzročajo *neizpopolnjeni sistemi baterijske reje* številne težave v zvezi s počutjem živali, ki so *svojstvene* za ta sistem. Znanstvene študije so sklenile, da prednosti neizpopolnjenih sistemov baterijske reje, kot so zmanjšana prisotnost zajedavcev, dobra higiena in enostavnejše upravljanje, ne odtehtajo njihovih pomanjkljivosti. Nadaljnje raziskave za oceno, kateri sistem vzreje kokoši nesnic zagotavlja optimalne standarde za zdravje in dobro počutje živali ter varnost živil, se že izvajajo in jih bo treba izvajati tudi v prihodnje.

Inšpekcijski pregledi so pokazali, da imajo številne države članice težave s pravilnim izvajanjem Direktive 1999/74/ES. Komisija bo skrbno spremljala njeno izvajanje z opravljanjem nadaljnjih misij Urada za prehrano in veterinarstvo in zagotavljala ustrezne misije spremljanja Urada za prehrano in veterinarstvo.

Ocena trendov potrošnje v državah članicah EU 15 navaja stalno povečevanje potrošnje konzumnih jajc iz nebaterijskih sistemov reje[26].

[26] „Trendi v številu kokoši nesnic ter proizvodnji in potrošnji jajc iz nebaterijske reje“, Agra CEAS, str. 18.

Posredovanje jasnih informacij potrošnikom je ključno, da se proizvajalcem omogoči trženje jajc iz sistemov, ki upoštevajo dobro počutje živali. V zvezi s tem je treba opozoriti, da predelana jajca za razliko od konzumnih jajc trenutno ne sodijo v okvir zakonodaje glede označevanja v zvezi z dobrim počutjem.

Nekateri prodajalci na drobno in gostinci že danes tržijo predvsem jajca iz nebaterijskih sistemov reje. Trenutno potekajo raziskave za oceno, kakšne koristi bi lahko imeli prodajalci na drobno od raznih sistemov dobrega počutja živali[27]. Vsak odlog prepovedi neizpopolnjenih sistemov baterijske reje bi izkrivljal konkurenco in kaznoval tiste proizvajalce, ki so že vložili sredstva v alternativne sisteme ali izpopolnjene sisteme baterijske reje, ki predstavljajo znanstveni in tehnološki razvoj.

4. PRIPOROČENI UKREPI

4.1. Zagotavljanje novih možnosti za konkurenčnost

Visoke standarde dobrega počutja živali, ki se uporabljajo v EU, vključno za kokoši nesnice, je treba na evropski ravni podpirati kot tržno in konkurenčno prednost z uporabo mehanizmov, ki so bili že predvideni in obravnavani v okviru akcijskega načrta Skupnosti za zaščito in dobro počutje živali, kot so:

– spodbujanje tako javnega kot zasebnega sektorja, naj prednostno podpre znanstvene naložbe, informacije in izobraževanje s tega področja;

– spodbujanje kampanj za obveščanje o sistemih vzreje v okviru tržnih standardov za jajca;

– zagotovitev sodelovanja med zainteresiranimi strankami v celotni verigi (npr. proizvajalci, predelovalci, prodajalci na drobno, obrati javne prehrane, potrošniki, vlade, nevladne organizacije);

– preučitev možnosti oblikovanja splošnega okvira EU za označevanje dobrega počutja živali na podlagi kazalnikov dobrega počutja in sistemov potrjevanja, ki veljajo na evropski ravni. Takšna študija o možnostih, zlasti temeljita ocena vpliva na gospodarstvo, mora biti opravljena v skladu s splošnimi načeli „boljše pravne ureditve“.

Sporočilo potrošnikom o visokih standardih dobrega počutja živali, ki se uporabljajo v sektorju kokoši nesnic, mora vključevati objektivne informacije o:

– uporabljenih načinih proizvodnje;

– dejstvu, da lahko izvajanje visokih standardov dobrega počutja živali povzroči višje stroške za proizvajalce, in

– vplivu izboljšanih standardov dobrega počutja živali na ceno jajc.

[27] „Prodajalci na drobno, ki se ukvarjajo s sistemi dobrega počutja“, str. 48.

Potrošnikom je treba zagotoviti, da kupujejo jajca, ki so proizvedena v skladu z evropskimi vrednotami. Izboljšanje dobrega počutja živali v sistemih vzreje pa je element spodbujanja trajnostnega razvoja, t.j. načela, ki odraža navedene vrednote[28].

Kmetje bi lahko bili nagrajeni za proizvodnjo izdelkov, ki so najvišje kakovosti in se tako ločijo od drugih izdelkov, ter tako imeli koristi od dodatka k ceni.

4.2. Sprememba novih sistemov vzreje in SKP

Na podlagi znanstvenih študij ni priporočljivo spreminjati trenutnih določb Direktive 1999/74/ES.

Spremembo novih sistemov vzreje morata podpirati tako tehnična kot gospodarska stran. Organi držav članic si morajo prizadevati zagotoviti tehnično podporo za kmete in jih spodbujati, da se preusmerijo v nove sisteme vzreje, ki so v skladu z evropskimi vrednotami in ki jim lahko finančno koristijo. Treba je preučiti možnost usposabljanja, ki je predvidena v Uredbi (ES) št. 882/2004.

Oceniti je treba pomen SKP in zlasti politike razvoja podeželja na sektor kokoši nesnic, vključno s podporo za naložbe v kmetijska gospodarstva ali podjetja za predelavo in trženje kmetijskih proizvodov, ki si prizadevajo za izboljšanje dobrega počutja živali, ter ju narediti preglednejši. V skladu s SKP je možno financirati kampanje obveščanja, ki si prizadevajo za povrnitev zaupanja potrošnikov v kmetijske izdelke, vključno z jajci. To lahko vključuje podporo pobudam za boljše obveščanje državljanov o dobrem počutju živali.

4.3. Raziskave

V sedmem okvirnem raziskovalnem programu je predlagana tema „Izboljšanje zdravja živali, kakovosti izdelkov ter delovanja ekoloških sistemov živinoreje in sistemov živinoreje z nizko porabo sredstev z vključevanjem vzreje in inovativnih tehnik upravljanja“[29]. Opis teme vključuje sistem vzreje perutnine. Hkrati se uveljavljajo druge teme o uporabi genomskih sredstev in genetike pri živinoreji.

Spodbujati je treba nadaljnje raziskave in jim dati prednost, da se optimizirajo sistemi za vzrejo kokoši nesnic in zmanjšajo težave v zvezi z zdravjem in dobrim počutjem, ki so povezane z genetsko selekcijo, na najmanjšo možno raven. Spodbujati je treba tudi nadaljnje raziskave o nebaterijskih sistemih vzreje, če so dobičkonosni.

---

28 Prenovljena strategija trajnostnega razvoja EU, http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf. Glej tudi „Good Practice Note Animal Welfare in Livestock Operations“, International Finance Corporation, http://www.ifc.org/ifcext/enviro.nsf/AttachmentsByTitle/p_AnimalWelfare_GPN/$FILE/AnimalWelfare_GPN.pdf.

29 Tema 2, poziv 2A FP7-KBBE-2007-1-3-07, 2007/C133/07 z dne 15. junija 2007.

Ko bodo v okviru projekta kakovosti dobrega počutja živali uvedeni kazalniki dobrega počutja živali in zanesljivi sistemi spremljanja na farmah, jih bo treba posodabljati in sproti ocenjevati. Treba je tudi spremljati raziskave, izvedene v okviru tega projekta, o možnostih trženja izdelkov iz sistemov, ki upoštevajo dobro počutje živali.

Treba je nadalje oceniti vlogo dobrega počutja živali v strategiji trajnosti.